

پاسخ به ۵سؤال مهم درباره عملیات بازار باز

عبدالنصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی در پنجاه و نهمین مجمع سالانه بانک مرکزی که با حضور رئیس‌جمهور، رئیس سازمان برنامه و بودجه، رئیس سازمان بورس، اعضای هیئت عامل بانک مرکزی و مدیران عامل بانک‌ها برگزار شد از آغاز اجرای عملیات بازار باز بانکی از روز شنبه ۲۸ دی ماه خبر داد.

طبق آنچه او گفته انتظار می‌رود با این کار نظام سیاست‌گذاری پولی کشور دچار تغییر و تحول عمده شده و موضوعاتی چون اضافه برداشت بانک‌ها، تعیین نرخ سود و کنترل نرخ تورم به سمتی برود که بانک‌های مرکزی کشورهای مدرن عمل می‌کنند.

او همچنین تأکید کرده بانک مرکزی با درک این موضوع که متعاقب شوک‌های هزینه‌ای باید انتظار افزایش رشد پایه پولی و حجم پول و نقدینگی را داشت، سعی کرد که رشد این کمیت‌ها را مدیریت کند. او گفته که بالاخره بانک مرکزی در این شرایط دشوار اقدامات بلندمدتی را نیز شروع کرده‌است که یکی از مهم‌ترین آنها ایجاد بستر برای نظام جدید سیاست‌گذاری پولی و پیاده‌سازی عملیات بازار باز و لذا هدف‌گذاری تورم است که بعد از گذشت ۶۰ سال از تأسیس بانک مرکزی آغاز خواهد شد.

اما عملیات بازار باز چیست و چه تأثیری در اقتصاد کشور دارد؟ در ادامه سعی کرده‌ایم که در قالب پاسخگویی به پنج سؤال مهم و واضح آن را تشریح کنیم.

عملیات بازار باز چیست؟

عملیات بازار بازار خرید و فروش اوراق بدهی دولت‌ها توسط بانک مرکزی کشور‌ها به منظور سیاست‌گذاری تورمی (کاهش یا افزایش تورم) است. اینگونه فعالیت‌ها اگرچه ریشه در کسری اولیه بودجه دارد، اما برای تحریک بازار‌ها و حمایت از تولید است. این اوراق را معمولاً بانک‌ها و مؤسسات مالی بیمه‌ها می‌خرند، نه مردم عامه.

در واقع عملیات بازار باز بدهی دولت از بانک مرکزی با یک واسطه بیشتر انجام می‌دهد.

چرا تا به حال این عملیات اجرا نشده‌است؟

بازار باز تاکنون براساس قانون بانکداری بدون ربا مشکل شرعی داشته و تا به حال تا این حد مدیریت کسری بودجه حائز اهمیت نبوده است تا از آن استفاده شود، اما کسری بودجه بالای دولت عاملی برای یافتن مشکل شرعی این اوراق شده‌است. دولت امیدوار است که با راه‌اندازی این بازار بتواند مانع از جلوگیری تورم بیش از حد شود.

هدف اصلی عملیات بازار باز در زمان حاضر:

جلوگیری از تورم بیشتر است زیرا:

۱- با مجموع اوراق بدهی‌ای (۱۰۴ هزار میلیارد تومان) که برای سال آینده به فروش می‌رسد و با احتساب رقم هفت برای ضریب فرایند تا ۷۲۸ هزار میلیارد تومان نقدینگی خلق خواهد شد.

۲- با توجه به ناتوانی بانک‌ها در خرید این حجم از اوراق بدهی، بیم افزایش بی‌محابایی نرخ بهره‌ر و از کار افتادن بانک‌ها و تولید وجود داشت.

آیا عملیات بازار باز منجر به کاهش تورم می‌شود؟

با توجه به کسری بودجه شدید در صورت اجرای موفق و خوب آن تنها اثر تورمی انتشار اوراق از محل افزایش ۷۲۸ هزار میلیارد تومانی نقدینگی خواهد بود و احتمالاً با توجه به جلوگیری نسبی از رشد نرخ بهره، اثر کاهشی ناشی از این اقدام را مردم متوجه نخواهند شد.

چه چیزی در اجرای عملیات بازار باز نگران‌کننده‌است؟

همانطور که گفته شد عرضه قانونمند اوراق قرضه با بدهی وظیفه عملیات بازار باز است، اما آنچه در این بازار نگران‌کننده است، عرضه نامتعارف اوراق از سوی دولت به تناسب اقتصاد هر کشور است. کارشناسان براین باورند که باید برای انتشار اوراق سقف تعیین و رعایت شود، اما طبق قانون برنامه ششم توسعه دولت با انتشار ۱۰۴ هزار میلیارد تومان اوراق برای دولت و شهرداری‌ها از این سقف به شدت عبور می‌کند و مدیریت این حجم اوراق بسیار حساس و سخت خواهد بود.

چهار سوال

افزایش متوسط قیمت نفت ایران در سال ۲۰۱۹

اوپک در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد، هر بشکه نفت ایران در ماه دسامبر ۲۰۱۹ با ۲ دلار و ۷ سنت افزایش به ۶۳/۸۰ دلار رسیده و نفت سنگین ایران به طور متوسط در سال گذشته میلادی به ازای هر بشکه ۶۱/۸۵ دلار به فروش رسیده است. به گزارش فارس، سازمان کشورهای تولیدکننده و عرضه‌کننده نفت، اوپک در جدیدترین گزارش اعلام کرد، متوسط قیمت هر بشکه نفت سنگین ایران در ماه دسامبر ۲۰۱۹ (۲۰۱۹ تا ۹۸) با ۳ دلار و ۷ سنت افزایش نسبت به ماه پیش از آن به ۶۳/۸۰ دلار رسید. بر اساس این گزارش، هر بشکه نفت سنگین ایران در ماه نوامبر ۶۰/۷۳ دلار به فروش رسیده بود. بر اساس گزارش ماهانه اوپک، تمامی انواع نفت کشورهای اوپک در این ماه افزایش قیمت داشتند که بیشترین افزایش به مری ونزویلا با ۶ دلار و ۵۰ سنت ثبت داشت. متوسط قیمت نفت ایران طی سال ۲۰۱۷ برابر با ۶۰/۴۹ دلار به ازای هر بشکه و در سال ۲۰۱۸ نیز ۶۷/۹۷ دلار در هر بشکه عنوان شده است. همچنین متوسط قیمت نفت ایران در سال ۲۰۱۹ برابر با ۶۱/۸۵ دلار برآورد شده است. متوسط قیمت سبد نفتی اوپک در ماه دسامبر با ۲ دلار و ۵۴ سنت افزایش نسبت به ماه قبل از آن به ۶۶/۴۸ دلار در هر بشکه رسیده است. این رقم برای سبد نفتی اوپک در ماه نوامبر ۶۲/۹۴ دلار در هر بشکه بوده است. نفت عربستان نیز با ۳ دلار و ۴۴ سنت افزایش ۶۷/۴۵ دلار در هر بشکه فروخته شد.

فرصت طلایر برای افزایش قیمت

در نظرسنجی هفتگی کیتکونیو، کارشناسان وال استریت و سرمایه‌گذاران انتظار داشتند روند افزایشی قیمت طلا در معاملات هفته جاری ادامه پیدا کند. به گزارش ایسنا، طلا دو هفته پیش تحت تأثیر تنش‌های ژئوپلیتیکی در خاورمیانه به بالاترین حد در هفت سال اخیر صعود کرده بود و هشتم ژانویه تا مرز هزار و ۶۱۳ دلار و ۳۰ سنت پیش رفته بود، اما قیمت‌ها متعاقباً با کاهش تنش‌ها روند صعودی خود را معکوس کرده و به هزار و ۵۴۶ دلار سقوط کرده بودند.

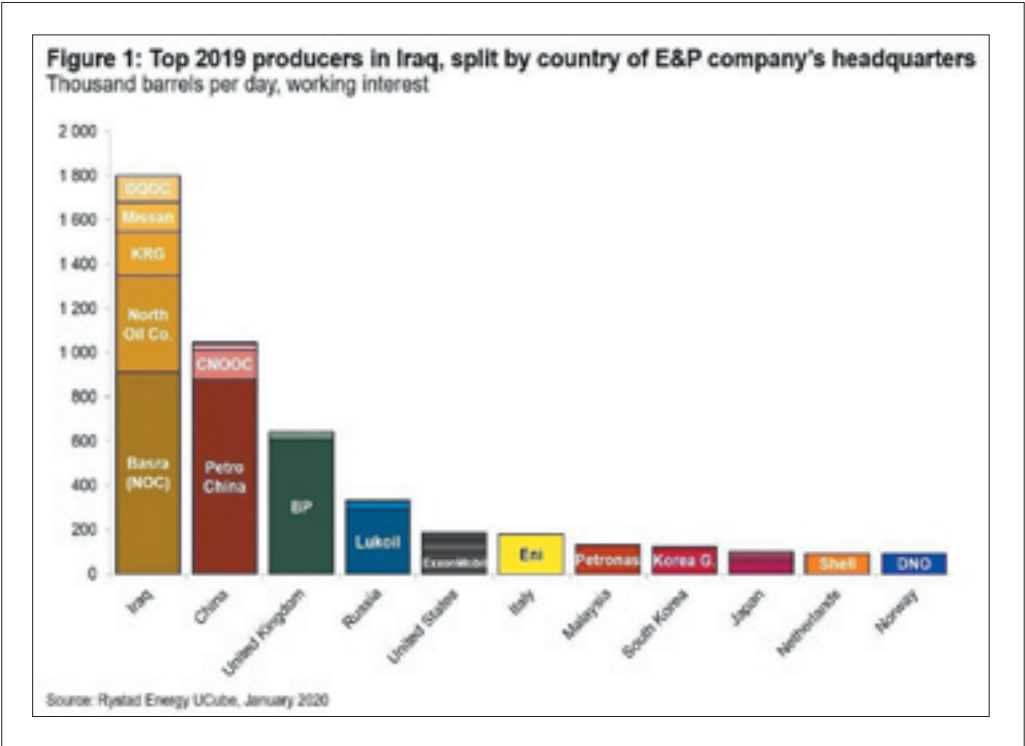
عامل دیگری که باعث شد رشد قیمت طلا در هفته گذشته محدود شود، امضای سند فاز اول توافق تجاری آمریکا و چین میان دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا و لیو هی، معاون نخست‌وزیر چین در روز چهارشنبه بود که در کاخ سفید انجام شد و موقتاً به مناقشه ۱۸ ماهه میان دو کشور که بازارهای جهانی را متلاطم کرده بود، پایان داد. طلا که در شرایط ابهامات اقتصادی و سیاسی به پناهگاه مطمئن برای سرمایه‌گذاران تبدیل می‌شود، سال میلادی گذشته تحت تأثیر مناقشه تجاری آمریکا و چین ۱۸ درصد رشد قیمت داشت. در نظرسنجی کیتکونیوز از کارشناسان وال استریت، ۱۳ نفر شرکت کردند که ۲۰ نفر معادل ۷۷ درصد افزایش قیمت را پیش‌بینی کردند، اما هیچ کس به کاهش قیمت طلا رأی نداد و سه نفر معادل ۲۳ درصد نظری نداشتند. در این بین، ۸۲ نفر در نظرسنجی درصد افزایش و ۲۵ نفر معادل ۲۵ درصد کاهش قیمت را پیش‌بینی کردند در حالی که ۱۳۷ نفر معادل ۱۷ درصد نظری نداشتند. چارلی ندوس، استراتژیست ارشد بازار در گروه لاسال فیوچرز پیش‌بینی کرد طلا ثابت یا رو به افزایش خواهد بود به خصوص که بالای میانگین قیمت ۱۰ روزه که در نزدیکی هزار و ۵۵۸ دلار قرار دارد، بسته شد.

گزارش یک

وحید حاجی‌پور

تهدید رؤیاهای غول‌های نفتی در عراق

عراقی‌ها به سمت همکاری با بلوک شرق قدم برداشته‌اند، همین موضوع برای عصبانیت ترامپ کافی است

عراقی‌ها در حالی بر افزایش تولید نفت و

سیقت از سایر کشورهای نفتی تأکید دارند که وضعیت سیاسی به وجود آمده در این کشور، کار را برای آنها سخت کرده است.

عراق طی یک دهه گذشته توانست تولید نفت خود را به سرعت افزایش دهد و به ظرفیت تولید ۵ میلیون بشکه نزدیک شود. همین موضوع کافی است تا این کشور تبدیل به دومین قدرت اوپک گردد و آمریکایی‌ها نیز روزانه ۵۰۰ هزار بشکه نفت از این کشور وارد می‌کنند.

طی چند سال گذشته عراق روزهای ناآرامی را سپری کرده است؛ از جمله داعش تا اعتراضات مردمی نسبت به عملکرد دولت این کشور. مردم عراق نسبت به عدم کارآیی دولت در توسعه عدالت اجتماعی و اقتصادی انتقاد دارند و از سوی دیگر مسئله فساد در بدنه مدیریتی و دولتی را غیرقابل تحمل می‌دانند.

وب‌سایت تحلیلی ایستاد انرژی در این‌باره نوشته است: «با وجود کاهش تنش‌ها میان ایران و

اقتصاد کلان

برآوردهای قابل اعتماد نشان می‌دهد میزان فرار مالیاتی در اقتصاد ایران، رقمی بالغ بر ۱۲۰ هزار میلیارد تومان در سال است که نشئت گرفته از حاکم شدن فضای غیر شفاف است. به گزارش فارس، برآوردها از میزان فرار مالیاتی در کشور به دلیل عدم امکان رصد اقتصاد زیرزمینی، متفاوت است. آنچه از مجموع اظهارنظرهای مسئولان دولتی و نمایندگان مجلس برمی‌آید، فرار مالیاتی در کشور رقمی بین ۳۰ تا ۴۰ هزار میلیارد تومان است. اما روش‌های نظری و علمی برآورد حجم فرار مالیاتی، رقم فرار مالیاتی را بسیار بیشتر از رقم ادعایی مسئولان نشان می‌دهد. در ادبیات اقتصادی از روش‌های مختلفی برای برآورد حجم اقتصاد غیررسمی استفاده می‌شود. روش‌هایی مانند برآورد تقاضای مصرف‌کننده، نسبت نقد، معاملات پولی، تخمین تقاضای پول و منطق فازی برای برآورد حجم اقتصاد غیررسمی و به تبع آن برآورد فرار مالیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

آنچه از مجموعه برآوردهای این روش‌ها بدست می‌آید آن است که رقم فرار مالیاتی بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ هزار میلیارد تومان است.

گزارش ۲

سرویس اقتصادی۸۴۹۸۴۳۳

| یکشنبه ۲۹ دی ۱۳۹۸ | ۲۳ جمادی‌الاول ۱۴۴۱ |

تهدید رؤیاهای غول‌های نفتی در عراق

عراقی‌ها به سمت همکاری با بلوک شرق قدم برداشته‌اند، همین موضوع برای عصبانیت ترامپ کافی است

مثلاً شرکت اگزون موبیل از احتمال واگذاری دارایی‌های خود در عراق سخن گفته است. آنها از گویان و ساندهای شیل ایالات متحده به‌عنوان مقاصد احتمالی خود یاد کرده‌اند.

شرکت بی‌بی به‌عنوان یکی از غول‌های نفتی فعال در عراق پیشواز بالاگرفتن تنش‌های کنونی ۴ درصد بودجه توسعه بالادستی خود را به عراق اختصاص داده بود. این شرکت در سال گذشته ۲۵/۴ میلیارد دلار به فعالیت‌های بالادستی خود در مناطق مختلف دنیا اختصاص داده بود.

این شرکت یک پروژه هرزبینه و بزرگ تزریق آب را برای افزایش تولید خود و کسب عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت در عراق را در دست اجرا دارد، اما آینده این پروژه در یک‌هاله‌ای از ابهام قرار دارد.

شرکت بی‌بی شرایط کنونی را با دقت دنبال می‌کند و در گام نخست سرعت اجرای پروژه تزریق آب کاهش یافته‌است. صدها نفر از کارکنان شرکت‌های خارجی عراق را در دو هفته اخیر ترک کرده‌اند. بسیاری از پروژه‌های توسعه‌ای نیز به ویژه در جنوب عراق تا آرام شدن شرایط متوقف شده‌اند.

شرکت بی‌بی در میدان‌های رمیله شمالی و جنوبی بیش از یک میلیارد دلار در سال گذشته هزینه کرده است. در پنج سال آینده نیز سالانه ۱/۲ میلیارد دلار در این میدان‌ها هزینه خواهد شد.

شرکت انگلیسی تبار بی‌بی با شرایط پرفرازونشیبی روبه‌رو و آینده طرح‌های آنها با تردیدهای بسیاری مواجه است. سایر شرکت‌های نفتی نیز با وضعیت کم و بیش مشابهی روبه‌رو هستند. بدین ترتیب این روش‌ها در عراق را باید بر باد رفته دانست؟ بی‌بی برای پاسخ به این سؤال به آمریکا می‌کند. از این میزان ۱۰۶ هزار بشکه به غول اگزون موبیل تعلق دارد. شرکت‌های نفتی در این فعالیت‌های بالادستی خود در عراق هزینه کرده است. در پنج سال آینده نیز بر اساس پیش‌بینی‌ها، سالانه ۱۵۰ میلیون دلار در این حوزه توسط آمریکایی‌ها سرمایه‌گذاری خواهد شد.

ماتسو فیتز میومنز، معاون بخش خدمات نفتی در ایستاد انرژی می‌گوید: «با افزایش تنش‌ها در عراق، بسیاری از شرکت‌ها در حال ازبایی شرایط فراو هستند».

فرار مالیاتی ۱۳۰ هزار میلیارد تومانی ناشی از اقتصاد غیر شفاف

برای شناسایی و آگاهی دولت از فعالیت‌های اقتصادی در کشور سه راه وجود دارد. راه اول آگاهی از جریان کالا و خدمات، راه دوم اسناد منتشر شده بانک ملی یا بیش از ۳ هزار شعبه، دارا بودن بزرگ‌ترین هلدینگ در بین بانک‌ها و رتبه اول از نظر تعداد کارت‌بانکی، حدود یک میلیون حساب بی‌هویت دارد. با توجه به آمار ۵۰۰ میلیونی حساب‌های بانکی در کشور می‌توان گفت تعداد حساب‌های بانکی بی‌هویت در کل بانک‌ها بسیار بیشتر از یک میلیون فقره است.

یکی دیگر از پیامدهای اقتصاد غیر شفاف، کاهش درآمدهای دولت و امکان ایجاد فرار مالیاتی گسترده است. این فضای غیر شفاف به برخی از افراد و شرکت‌ها امکان می‌دهد تا در فضای تاریک اقتصاد دولت پنهان کنند. رشد سوداگری و فعالیت‌های مخرب اقتصادی، عدم کارآمدی سیاست‌ها و تصمیمات دولت و… از دیگر پیامدهای اقتصاد غیر شفاف است. بنابراین دولت در اقدام ابتدایی باید به سمت شفافیت حرکت کند.

معاون مدیر عامل شرکت ملی پخش اعلام کرد

۱/۵ میلیون خودروی باری و مسافری رایگان گازسوز می‌شوند

نفتی همچنین چندی پیش به ایسنا گفت: اکنون استقبال از مصرف سی‌ان‌جی افزایش یافته است و روزانه ۲۴/۳ میلیون تمکب مصرف می‌شود، میزان ثبت‌نام‌ها ۵۰ درصد نسبت به هفته گذشته افزایش یافته اما آن چیزی که مدنظر ماست، هنوز اتفاق نیفتاده، ولی در کل رشد استقبال خوب بوده است.

پیش‌برود. معاون مدیر عامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی درباره ظرفیت انجام این کار گفت: این مسئله به میزان ظرفیت کارگاه‌هایستگی دارد، اما می‌توان گفت که تقریباً در هر شرکت کارخانه مخزن حدوداً ۱۵ هزار تبدیل در هر ماه صورت می‌گیرد؛ به عبارت دیگر در هر کدام از هفت کارخانه، امکان تبدیل ۱۵ هزار مخزن وجود دارد و قصد داریم تا این ظرفیت را تا عید به ۳۰ هزار افزایش دهیم. قاسمی همچنین تصریح کرد: این امکان وجود داد که به تمام تقاضاها پاسخ دهیم. وی با اشاره به لیست کارخانه‌های مورد تأیید برای تبدیل خودرو بنزینی به گازسوز گفت: با هفت شرکت در حال مذاکره و بررسی هشتم و قراردادهای آن نیز آماده است و قرار شده تا ۲۵۰ مرکز مشخص شده، طی هماهنگی تجهیزات لازم را از این هفت شرکت تأمین کنند.

به گفته معاون مدیر عامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، این ۲۵۰ مرکز همان مراکزی هستند که نام و آدرس آنها در شرکت پخش آورده شده، اما ممکن است که تعداد آنها نیز افزایش یابد. اکنون نمی‌توان درباره عدد دقیق این جایگاه‌ها اظهار نظر کرد.

